

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1.—, lanskoletne 2.—; mesečna naročnina Din 20.—, zati-jino 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 274

Ljubljana, sobota, dne 21. novembra 1931

Leto II.

K dogodkom na Daljnem vzhodu
Vorošilov, vrhovni poveljnik sovjetske armade.

Deveti vsesokolski zlet v Pragi

Proglas Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Beograd, 20. novembra. AA. Savez Sokola kraljevine Jugoslavije je izdal tale proglas: Češkoslovaško sokolstvo priredi prihodnje leto svoj deveti vsesokolski zlet. Tega zleta se udeležijo vsa naša velika sokolska društva, združena v Savez slovanskega sokolstva.

Slovansko sokolstvo, zbrano na tem zletu v Pragi, se pokloni s hvaležnostjo spominu stoletnice dneva, ko se je rodil ustanovitelj sokolstva dr. Miroslav Tyrš.

Bratje in sestre! Od prvega vsesokolskega zleta v Pragi leta 1882, pa na vseh kasnejših zletih so se na sokolskem zletišču zlate Prage postavljale kakor na oltar fizične in moralne vrline sokolstva prav tako kakor narodne težnje slovanskih narodov. Na teh zletih so se do svetovne vojne izražale tudi vse sokolske in nacionalne težnje raztrganega slovanskega juga. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije je sklenilo, da se aktivno udeležijo devetega vsesokolskega zleta v Pragi. Na sveta tla sokolskih zletov bomo stopili ponovno, kakor smo to storili do zdaj. To pot stopimo prvič kot člani sokolstva kraljevine Jugoslavije.

Polni ljubezni do bratskega češkoslovaškega naroda odidemo v Prago, da pokažemo, da goji sokolstvo kraljevine Jugoslavije vedno iskreno in globoko ljubezen do bratskega češkoslovaškega sokolstva in do vsega češkoslovaškega naroda.

Pokazati hočemo, da gre sokolstvo kraljevine Jugoslavije po čistih, preizkušenih potih sokolskih vrtil in da vas, bratje in sestre, naše sokolstvo napaja z duhom najčistejšega sokolstva.

Obenem odhajamo v Prago s poslanstvom: da pred vsem slovanskim in sokolskim svetom, kakor tudi pred vsemi množičnimi navzočimi gosti drugih narodov, dokumentiramo svoja globoka jugoslovanska nacionalna čustva.

Zelimo pokazati vsem, da nosimo ne samo vero v našo nacionalno jugoslovansko etično celino, nego tudi v srcu ljubezen do svojega naroda in domovine in da obenem gojimo prepričanje, da se narodu in domovini najbolje služi s sokolskim naukom o moralni in fizični izpopolnitvi osebnosti.

Sestre in bratje! Pozivamo vas na zlet kot na častno sokolsko dolžnost.

Pozivamo vas, da na zletu v Pragi pokažete dušo in srce, izpolnjeno z ljubeznijo do vsega lepega, česar vas uči sokolski nauk.

Pozivamo vas, da s svojo pripravljenostjo, z delom, nastopom in obnašanjem služite visokim smotrom svoje domovine in etičnim ciljem sokolstva.

Zdravo!

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Odbor za zlet v Prago, predsednik Djura Paunović, tajnik Ante Brozović.

Telefonske zveze z inozemstvom

Beograd, 20. novembra. AA. S sklepom prometnega ministra je bil vzpostavljen telefonski promet med Kruševcem, Užicami in Požego in Pizenom na Češkoslovaškem. Promet bo odprt 25. novembra t. l.

Taksa za enoto telefonskega razgovora bo znašala 5.70 zlatega franka.

Telefonski promet bo nadalje odprt med Komendo, Savskim Marofom, Tržičem, Kruševcem in Šabcem in vsemi mesti v Nemčiji. Ta promet pa bo po želji nemške pošte uprave odprt 1. januarja 1932.

Triminutni razgovor iz Savskega Marofa, Tržiča, Komende in Šabca bo veljal 2.10 zl. fr., iz Kruševca pa 3.30 zl. franka.

Obratni razgovori se bodo plačevali nemški poštni upravi po tamošnjih taksah in predpisih.

Najstrožja štednja v občinskem gospodarstvu

Nujna naredba finančnega ministra vsem občinskim upravam — Nove takse in trošarine ne bodo odobrene — Redukcija nepotrebne uradništva — Državni upokojenci ne smejo biti občinski uradniki — Prepoved novih investicij in novih posojil

Beograd, 20. novembra. AA. Za sestavo občinskih proračunov za l. 1932. v zvezi s splošno štednjo je finančni minister izdal to-le naredbo:

1. Občinske proračune za l. 1932. je treba brezpogojno znatno zreducirati napram prejšnjim.

Vsako potrebo v proračunu za l. 1932. je treba najskrbnejše preveriti, vse ono pa, kar je luksuzne prirode in kar ne bi odgovarjalo potrebi in pravemu smislu te besede, naj se črta.

Ugotoviti virov dohodkov naj se posveti čim večja pozornost.

Znosnost in pravičnost bremen mora biti zaimenjena, a pri tem naj se upošteva tudi plačilna zmožnost prebivalstva.

Stopnja doklad v nobenem primeru ne sme presegati stopnje, odobrene za tekoče leto.

Nove takse in trošarine ne bodo potrjene.

Narobe: ukinejo ali znižajo naj se tudi obstoječe takse, ker so pogostoma in večinoma prevelike in ne odgovarjajo vrednosti proizvodov in uslug, zaradi katere se plačujejo.

2. Pri osebnih izdatkih je treba izvršiti redukcijo kar moči natančno. Zato naj se iz službe odstranijo vsi nepotrebni uradniki, službeni prejemki onih pa, ki se obdržijo v službi, ne smejo v nobenem primeru presegati prejemkov državnih uslužbencev.

Občine, ki imajo posebne statute o službenih prejemkih svojih uslužbencev, mo-

rajo te statute prilagoditi gornjemu načelu in jih predložiti z budžetom vred v odobritev.

Iz budžeta je treba odstraniti vse osebe in funkcijske doklade, izjema velja le za one, ki jih prejema državnih uslužbenci, in v odgovarjajoči višini.

Nagrade za nadurno delo se ne smejo podeljevati in morajo zato izostati iz proračuna, ker ni mogoče predpostaviti potrebe takega dela pri osebi, ki absorbira četrtino proračuna.

Honorarjev ali posebnih nagrad ni.

Ce je neobhodna potreba, da se v službo sprejme strokovnjak, ki pa po občinskem statutu ne more postati občinski uradnik, naj se zanj določi honorar. Število takih oseb pa mora ostati omejeno.

Osebe, ki prejema pokojnino iz državnega proračuna, ne morejo ostati v občinski službi, razen če se za dobo te službe odpovedo državnim pokojninam.

3. Občine z lastnimi voznimi parki in prometnimi sredstvi morajo predložiti pravilnik o uporabi teh parkov in sredstev. Iz tega pravilnika mora biti razvidno, komu gre pravica do teh prometnih sredstev.

Pri sestavi tega pravilnika je treba paziti na to, da se dovoli uporaba teh prometnih sredstev le onim, ki jih nujno rabijo za pravilno izvrševanje svoje službe.

4. Z novimi investicijami je treba odnehati in dokončati le dozdej začeta dela, ki bi prekinjena povzročila škodo.

Nova posojila ne bodo dovoljena niti eni

občini, razen v nujnih primerih.

V tem primeru je treba prošnji za potrditev posojila priložiti izčrpano poročilo o vsem doseganju dolgu dotične občine in pa podrobno utemeljitev o nujnosti in potrebi posojila.

5. Vse številke v proračunu dohodkov morajo biti realne. To velja zlasti za stanke, za nepobrane dohodke in za doklade iz prejšnjih let.

Računati je treba torej le z onim, kar bo zanesljivo pobrano.

6. Proračunu je treba brezpogojno priložiti:

pregled ostvarjenih dohodkov za tekoče leto 1931. po mesecih,

proračune gospodarskih podjetij, ki jih je treba kot anekse priložiti splošnemu proračunu,

potrjene šolske proračune v dveh izvodih, pregled izdatkov, ki obremenjujejo splošne občinske doklade po posebnem zakonu,

zapisnik in sklep občinskega odbora, protidila, sklepe in pravilnike o taksah, pristojbinah in o drugih občinskih davkih, ev. pritožbe in prizive proti proračunskemu predlogu, kakor tudi ekspozice o navedenih odmerah neposrednih davkov.

Pristojni organi, ki so pooblašteni, da pregledajo proračunske predloge za leto 1932., ne smejo dopustiti prav nobene kršitve gornjih navodil in bodo za vsak nasprotni sklep poklicani na odgovor.

Ta naredba finančnega ministra je bila preko banskih uprav dštaljena vsem občinam kot nujna.

Pred izbruhom vojne na Daljnem vzhodu

Kitajski ultimatum Društvu narodov — General Čan-Kaj-Šek namerava nastopiti takoj proti Japoncem na čelu dvomilijonske armade — Naraščajoča napetost med Japonsko in Rusijo

Pariz, 20. novembra. AA. Splošno menijo, da bodo privatni razgovori med člani Sveta Društva narodov omogočili sprejemljivo rešitev mandžurskega spora. Položaj se je nekoliko izboljšal. Svet proučuje razne predloge za rešitev mandžurskega problema, ki dajejo nekaj upanja na ugoden izid.

Pariz, 20. novembra. AA. Po poročilu iz po- učenega vira je kitajska vlada pooblastila svoje delegate v Parizu, naj zahtevajo od DN, da izvede sankcije, ki jih predvidevajo statuti za razne kršitve. Če DN tej zahtevi ne bi ugodilo, naj kitajski delegati odpotujejo iz Pariza.

Nanking, 20. novembra. n. Na seji Kuomintanga je izjavil predsednik Čankajšek, da bo takoj odpotoval v severno Kitajsko in prevzel poveljstvo nad celo kitajsko vojsko. Obenem je prosil delegate Kuomintanga, naj izpolnijo vse zahteve kantonske vlade, da pride na ta način do zedinjenja cele države. Maršal Čankajšek bo prevzel vodstvo nad dvomilijonsko kitajsko vojsko, ki bo takoj nastopila proti Japoncem.

Sanghai, 20. novembra. n. Z ozirom na odločitev maršala Čankajškega, da se takoj napoti v Mandžurijo in stavi svoje moči na razpolago domovini, so priredili snoči množice burne protijaponske demonstracije. Ljudstvo je vzklikalo Kitajski in zahtevalo vojno proti Japonci. Prijavilo se je tudi veliko število vojnih dobrovoljcev.

Moskva, 20. novembra. n. Časopisi ostro napadajo Japonsko in jo dolže, da vodi v Mandžuriji imperijalistično politiko. »Krasnaja Gazeta« trdi, da je japonska politika ne samo imperijalistična, temveč direktno naperjena proti sovjetski Rusiji. Pri tem podpirajo japonske težnje angleška in francoska vlada in mora biti zato sovjetska vlada na vse pripravljena. Poleg japonske akcije v Mandžuriji se vodijo tudi še pregovori za oborožen sporazum med Japonsko in Poljsko.

Moskva, 20. novembra. n. Dopisnik Hearstovega časopisa je doznal na tukajšnjem japonskem poslanstvu, da za enkrat še ni nastopilo poslabšanje rusko-japonskih odnosov. Japonci je bila proti svoji volji prisiljena, da prekorači vzhodno-kitajsko železnico, vendar s tem ne namerava oškodovati ruskih interesov, katere bo upoštevala tako dolgo, dokler ne bi Rusija v teh krajih začela zbirati svojo vojsko.

Tokio, 20. novembra. n. Gavne sile japonske vojske so prišle v Cicikar. Včeraj se je zunanji minister izjavil, da bodo japonske čete izpraznile Cicikar po vsej verjetnosti čez 14 dni. Tekom dneva je prišel v Cicikar guverner iz Harbida Čang-Cin-Huj in proklamiral nezavisnost province, katere upravo je takoj prevzel. Medtem prodira japonska vojska dalje proti severozapadu. Pri tem so približno 50 km severno od Cicikarja naleteli na ostanke vojske generala Ma.

Pariz, 20. novembra. n. V tukajšnjih diplomatskih krogih se pričakuje v kratkem korakov Amerike v mandžurskem sporu. General Dawes, ki se je snoči preko pol ure razgovarjal z vlado v Washingtonu, ni sicer hotel dati nikake informacije o ameriških namerah, vendar se z gotovostjo pričakuje, da bo ameriška vlada brezpogojno, četudi sama, nastopila.

Protifašistovska zarota v Ameriki

Newyork, 20. novembra. d. Newyorška policija je odkrila protifašistovsko zaroto v Newyorku in zaprla nekaj oseb. Ugotovilo se je, da so zarotniki nameravali izvesti dinamični atentat na Morganovo hišo. Aretiranci so pri zaslišanju izjavili, da so hoteli Morgana prestrašiti, da ne bi dal italijanskemu zunanjemu ministru Grandiju, ki se, kakor znano, zdaj mudi v Ameriki, nobenega posojila za sanacijo italijanskega fašizma.

Katastrofa italijanskega vojaškega letala

Gorica, 20. novembra. Včeraj se je na videnem letališču smrtno ponesrečil italijanski vojaški pilot asp. Persano Vanenczo. Pilot se je dvignil na vojaškem letališču Campoformido z lovskim letalom. Pri spuščanju se mu je motor pokvaril, nakar je zapustil letalo s padalom, ki pa se radi premajhne višine ni odprlo. Letalec je bil na mestu mrtev, letalo pa se je povsem razbilo.

Zarota proti Venizelosu

Atene, 20. novembra. n. Policija je prišla na sled zaroti proti vladi. Med aretiranci se nahaja tudi sin generala Papulosa, ki je poročnik v grški vojski.

Določbe nove avstrijske odredbe o devizah

Dunaj, 20. novembra. AA. Glavni parlamentarni odbor je sprejel novo, tretjo uredbo o devizah. Uredba ima te-le važne določbe:

Od potrdila Narodne banke so odvisne ne samo navadne pošiljke in nakaznice, temveč tudi vse druge pošiljke in nakaznice plačilnih sredstev v inozemstvo;

osebe, ki prijavljajo inozemska plačilna sredstva in kredite pri kreditnih podjetjih, morajo odlej v teku treh tednov prijaviti še svoje druge terjatve napram tujcem, glaseče se na inozemske vrednosti, razen če gre za transporte blaga;

kupone za inozemske vrednostne papirje je treba ponuditi in prijaviti Narodni banki, ki jih bo plačala ob dospelosti;

zlata in srebrna ačija za kovane šilinge je prepovedana;

trgovina z drugim zlatim novcem je dovoljena le s pismenim potrdilom Narodne banke; prodaja nekovane in nepredelane zlata, srebra in platine v inozemstvo in nakup teh dragih kovin v inozemstvu je vezan na pismeno potrdilo Narodne banke.

700-letnica sv. Elizabete

Berlin, 20. novembra. AA. O priliki 700-letnice sv. Elizabete so priredila katoliška društva Nemčije velike proslave. Spominske proslave v berlinski Sportni palači se je udeležilo 14.000 oseb. Berlinski škof je govoril o življenju svetnice in o njenem pomenu za moderno žensko. S proslave je bila poslana papežu udanostna brzojavka. Tudi listi priobčijo spominske članke in ugotavljajo, da je sv. Elizabeta vzor krščanske dobrotelosti.

Veljković obsojen na smrt

Beograd, 20. novembra. I. Danes predpoldne se je pred tukajšnjim državnim sodiščem za zaščito države nadaljevala razprava proti Konstantinu Veljkoviću, ki ga je dobil od članov nedovoljene organizacije v Sofiji, razrušiti železniško postajo v Nišu. Ob pol eni je sodišče izreklo razsodbo, s katero sta bila Veljković in njegov pomočnik Asen Nikolov (ta v odsotnosti) obsojena na smrt na vešalih.

Žrebanje srečk državne loterije

Beograd, 20. novembra. I. Pri današnjem Žrebanju I. razreda 23. kola srečk državne razredne loterije je bilo izžrebanih: 10.000 Din št. 66664, 20.000 Din št. 36339, 30.000 Din št. 29147, 40.000 Din št. 2957, 50.000 Din št. 39694, premijo 200.000 Din št. 34415.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 20. novembra. d. Sedanjí značaj vremena bo trajal naprej.

Seja naše najvažnejše gospodarske ustanove

Odgovorne in težavne naloge Zbornice TOI v Ljubljani zaradi svojevrstne gospodarske strukture Dravske banovine

Ljubljana, 20. novembra.
Danes ob 9. dopoldne se je vršila v posvetovalnici Zbornice za TOI plenarna seja nanovo konstituirane zbornice, obenem pa se je obravnaval novi obrtni zakon, ki bo stopil v veljavo

9. marca 1932.
Poleg zborničnih članov so seji prisostvovali ban g. Drago Marušič s svojim tajnikom g. dr. Brolihjem, banski načelnik g. dr. Rudolf Marn ter dr. Fran Windischer.

Globoke uvodne besede predsednika Jelačina

Kot slovenski parlament bo Zbornica pospeševala solidarno obrt, industrijo in trgovino

Po uvodu o novi sestavi Zbornice za TOI je predsednik Jelačin nadaljeval:
Otvorjam današnjo sejo in pozdravljam predvsem bana Dravske banovine dr. Drago Marušiča, ki je z osebno navzočnostjo počastil naš prvi sestanek zbornice ter mu izrekam pri tej priliki za njegovo pažnjo in naklonjenost ter podporo, ki jo je naši korporaciji vsikdar nudil, v imenu zbornice najpristranejšo zahvalo. Obenem mi je čast izraziti mu željo, da ohrani tudi novimenovalni zbornici vso naklonjenost in podporo, ki je za naše zbornično delovanje neprecenljive važnosti. (Odobranje.) Nadalje pozdravljam banskega načelnika g. dr. Rudolfa Marna in dopisujočega člana ZTOI g. dr. Frana Windischerja.
Ugotavljam sklepčnost seje, ker je od 48 članov navzočih 43 članov. Svojo odsotnost sta opravila Avgust Westen, ki se nahaja na poslovnem potovanju v Franciji, in inž. O. Dračar. Za overovalca zapisnika današnje seje imenujem stavbnika Ivana Briclja in ravnatelja Antona Krejčija.

Zahvala razrešenim članom

Predno preidem na dnevni red, mi je častna dolžnost, da se skušam oddolžiti razrešenim gospodom zborničnim članom, ki so dolgo vrsto let z nami sodelovali v tej zbornici in s svojo iniciativnostjo, strokovnimi nasveti ter pozori podpirali zbornico v izvrševanju zakonitih dolžnosti ter v njenih prizadevanjih za zaščito domačega dela in pospeševanje gospodarskega napredka. Posebno velja ta moja zahvala bivšemu podpredsedniku Ivanu Ogrinu, ki si je v teku svojega devetnajstletnega udejstvovanja v zbornici s svojo marljivostjo in pobudo pridobil trajnih zaslug. Enako se zahvaljujem tudi ostalim gospodom bivšim zborničnim članom za njihov požrtvovalen trud in moja iskrena želja je, da ostanejo vsi gospodje naši zbornici še nadalje naklonjeni ter da nas podpirajo v vseh stremeljenjih in prizadevanjih.

Novi člani — preizkušeni gospodarski delavci

Obenem pa mi je čast pozdraviti na današnji seji vse novoimenovane zbornične člane in dati izraza svojemu zadovoljstvu, da so se z novoimenovanimi vrnili v zbornico stari preizkušeni in zaslužni delavci in boreci, predvsem naša nova zbornična podpredsednika Konrada Elsbacherja in Engelberta Franchetti, nadalje, da imamo čast pozdraviti v naši sredini bivšega predsednika Narodne vlade in poslanika gospoda Josipa Pogačnika ter končno, da smo z novim imenovanjem pridobili za ožje sodelovanje v zbornici odlične obrtniške in trgovske organizatorje, med njimi posebno Josipa Kavčiča, predsednika Zveze gremijev in podpredsednika Trgovskega društva »Merkur«, nadalje Frana Bureša, predsednika in Jakoba Zadravca, podpredsednika Splošne zveze obrtnih združenj v Mariboru in celo vrsto načelnikov gremijev in združenj, pa tudi Vas vse ostale tovariše in prijatelje. S tem imenovanjem so dobili odnosi med zbornico in stanovskimi organizacijami še tesnejšega in intimnejšega izraza in vezi, ki bodo brez dvoma za vzajemno delo prav posebno koristne.

Udanostna brzojavka kralju

Smatram, da tolačim razpoloženje cele zbornice, ako vam predlagam, da s tega prvega sestanka novoimenovane zbornične uprave odposljemo predvsem udanostno brzojavko našemu presvetilu vladarju Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru.
Brzojavka se glasi:
Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I, Beograd.

»Novoimenovana Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, zbrana na svoji prvi seji, prosi Vaše Veličanstvo, da blagovoli sprejeti izraze naše neomajne zvestobe in najgloblje udanosti. Zivelu Vaše Veličanstvo! Zivel Visoki kraljevski dom!»

Nadalje predlagam, da se odposljejo pozdravni brzojavki tudi ministrskemu predsedniku Peru Zivkoviću, ministru trgovine in industrije dr. Kostu Kumanudiju, novoimenovanemu ministru financ dr. Miloradu Grgjeviću ter našim ministrom ožjim rojakom dr. Albertu Kramarju ter Ivanu Puelju s prošnjo, da blagovoli podpirati delo in prizadevanje naše zbornice.

Zakon, ki je zasekal globoko v našega gospodarstvo

Namen in naloga današnje plenarne seje je, kakor sem že omenil, v prvi vrsti da se izvrši sestava nove zbornice. So pa še drugi važni dogodki, ki so se izvršili skoro obenem z imenovanjem nove zbornice, katerih današnja seja ne more molče preiti. Predvsem mislim tu na dejstvo, da je bil dne 9. novembra objavljen v Službenih Novinah »Zakon o radnjama« kot enoten obrtni red za celo državo. Ta zakon zasega globoko v našo gospodarsko podjetnost in bo v pretežni meri odločilen za bodočo smer razvoja naše gospodarske aktivnosti. Smatral sem zato za potrebno, da vam na današnji seji damo informativne in pregledne referate o odredbah novega obrtnega zakona predvsem s stališča naših zborničnih predlogov za iz-

jednačenje obrtne zakonodaje za celo državo, da bodele mogli oceniti uspehe naših prizadevanj in razvideti, kje so bili naši predlogi upoštevani in kje ne, nadalje, kje nam prinaša novi obrtni red bistvene izpremembe napram dosedanemu stanju in v koliko so te izpremembe pridobitev in napredek odnosno poslabšanje napram dosedanjim prilikam. Jasno je, da na današnji seji o tem obširnem gradivu ne bomo mogli razviti podrobne razprave, marveč bomo imeli za to priliko razmotrivati položaj na odsekih sejah, ki se bodo vršile v prvi polovici meseca decembra. To bo še dovolj pravočasno, ker stopi nov obrtni red šele 9. marca 1932. v veljavo.

Odločno stališče za skupne zbornice

Za danes bi želel, da se omejimo samo na en važen moment v okviru zakona o radnjama, to so odredbe glede zbornic. Po besedilu zakona imajo ostati zbornice v dosedanji sestavi bodisi kot združene, ali pa kot posebne. Izpremembe v sedanjem sestavu se lahko izvršijo glede razdruženja ali spojitve posameznih odsekov z uredbo ministra za trgovino in industrijo v sporazumu s predsednikom ministrskega sveta, in sicer v roku treh mesecev, ako se bili do dneva objavljenja zakona že sprejeti v zborničnih odsekih zadevni sklepi kakor tudi pri večini obstoječih obveznih ali slobodnih organizacij.

Sklepi za razdruženje pri nas ne obstajajo, marveč je nasprotno zbornica opetovano enodušno, kakor tudi pretežna večina stanovskih organizacij zavzela odločno stališče za skupne zbornice in ostane zaradi tega naša zbornica še naprej skupna zbornica za trgovino, obrt in industrijo ter bo vršila kot slovenski gospodarski parlament svojo vzvišeno nalogo, da pospešuje interesno solidarnost vseh treh glavnih panog našega gospodarstva, stremi za sintezo v gospodarski politiki in koordinira zahteve in potrebe industrije, trgovine in obrti. Prepričan sem, da bo novoimenovana zbornica, v kateri so v tako odlični meri zastopane naše stanovske organizacije obrtniške, trgovske, industrijske in gostilničarstva, zavzela v tem vprašanju istotako enodušno stališče, kakor ga je zavzemala zbornica v prejšnji sestavi.

Bančna kriza

Od zadnje plenarne seje, ki se je vršila dne 6. junija, smo preživeli v našem gospodarstvu zelo napeto dobo, ki kulminira v takozvani bančni krizi. Ta kriza pa je le refleksi cele naše gospodarske stiske in v najožji zvezi s krizo svetovnega gospodarstva. Težak položaj našega denarstva je nalagal zbornici dolžnost, da usmeri vsa prizadevanja na to, da se kritični položaj čimprej omili, da se obtok gotovine normalizira, zaupanje vlagateljev do denarnih zavodov zopet dvigne ter da ne pride do potresov v gospodarstvu, ki bi mogli povzročiti trajne nepopravljive škode.

Najbolj napeto dobo smo srečno prebrodili

Danes lahko mirno rečemo, da so rodila naša zbornična prizadevanja mnogo uspehov ter da smo najbolj napeto dobo jesenske sežije že srečno prebrodili. Pri tem pa ne moremo preiti preko velikih dogodkov zadnjih mesecev, ne da bi jih omenili. Mislim predvsem na zgodovinski dogodek, da nam je naš presvitli vladar v smislu svoječasne obljube, dane v manifestu z dne 6. januarja, vrnil ustavo ter obnovil parlamentarni režim. Naš bodoči parlament čaka težka in važna naloga, da v prvi vrsti sistematično in dosledno izvede štednjo v vsej javni upravi in gospodarstvu, da tako lahko zmanjša v onem sorazmerju, kakor so padli dohodki vsega gospodarstva, tudi državne in javne izdatke ter da v zvezi s tem tudi olajša bremena, ki danes pretežno zadevajo vse gospodarske sloje. Mi smo trdno prepričani, da se bo izvršitev te važne naloge posrečila in da bodo pri tem gospodarski interesi Dravske banovine v novi skupščini uspešno tolačeni, ker se nahaja v novi parlamentarni delegaciji naše domovine tudi iz krogov našega obrtništva in industrije cela vrsta praktičnih gospodarjev in dobrih poznavalcev prilik.

Za složno, stvarno in konstruktivno delo

Ko zaključujem svoj pozdravni govor, hočem poudariti predvsem eno željo: Kot zbornični predsednik sem dosedaj stremel v zbornici vedno za tem, da se v vsaki panogi našega gospodarstva varuje čim širša samouprava ter daje čim večja razvojna možnost. Kjer je bilo treba interese sorodnih in raznih panog razmejiti in razporediti, je bila moja tendenca ta, da se varuje solidarnost našega celega gospodarstva, katerega interesi so medsebojno tako prepleteni in povezani, da eden brez drugega ne more uspešno delovati niti napredovati.

Velika opora — odlični zbornični aparat

Jaz mislim, da sem na tej poti dosegel mnogo vidnih uspehov in vidim, da je ta pot edino pravilna. Zato želim v tej smeri vztrajati tudi

v bodoče. Apeliram na vse Vas, ki ste že sodelovali z menoj, posebno pa na one, ki danes prvič vstopate v našo gospodarsko zbornico, da me v tem mojem stremljenju podpirate in sodelujete v korist splošnega napredka in zaščite našega gospodarstva. Pri meni bodele vedno našli za vse utemeljene težnje in predloge polno razumevanje, o čemer se bodele lahko sami najbolje uverili. Pri naših prizadevanjih nam je v veliko zaslombo in oporo naš odlični zbornični aparat, katerega požrtvovalnemu delu gre polno priznanje.

Težki časi, katere preživlja naše gospodarstvo v vseh panogah, zahtevajo, da vsakdo izmed nas s svojimi močmi, z vsem svojim znanjem in izkušnjami pripomore k omiljenju gospodarskih težkoč, da se vsi, ki so dobre

Dolžnosti naših gospodarskih predstavnikov v težki krizi

Pomemben nagovor bana Dravske banovine dr. Marušiča

Po otvoritvenem govoru predsednika g. Ivana Jelačina, ki ga je sprejela zbornica z viharim odobravanjem, je povzel besedo ban Dravske banovine g. dr. Drago Marušič, ki je dejal:

Visoka zbornica! Ko iskreno pozdravljam novo imenovane člane Zbornice za trgovino, industrijo in obrt, bi želel predvsem dotakniti se enega glavnih razlogov, da je prišlo do imenovanja novih članov. Nesporno je, da moramo po 6. januarju 1929 v naši državi povsod in v vseh panogah javnega življenja ubrati nova pota, začeti novo življenje. Zato je potrebno, da se vse važne institucije zavedajo novega časa in potrebno je tudi, da delujejo v zmislu manifesta od 6. januarja 1929.

Ko to poudarjam, obenem opozarjam vse novoimenovane člane visoke zbornice, da se

Doba prerojenja tudi v gospodarstvu — Zahvala podpredsednika Konrada Elsbacherja

iz Laškega se je nato zahvalil obema predgovornikom za njuna govora. Omenil je zatem zgodovinski trenutek, ko prihajamo v novo dobo ustvarjanja, ko gre za prerojenje tudi v gospodarskih krogih. Vse jugoslovanski narod je v nedavnih volitvah na najsijsajnejši način manifestiral, da hoče pozitivno delati. Trgovska zbornica bo delovala v duhu našega modrega vladarja ter bo skušala ohraniti svoj dosednji vpliv in sloves, h kateremu sta nemalo pripomogla zbornični predsednik Jelačin ter generalni tajnik Mohorič. Spomnil se je tudi požrtvovalnega dela ostalih članov uprave ter znanih gospodarskih strokovnjakov pri delu za procvit našega gospodarstva je obljubil svoje sodelovanje.

Zahvala podpredsednika Engelberta Franchetti za obrtništvo

V imenu obrtništva se je za svoje imenovanje zahvalil drugi podpredsednik g. Engelbert Franchetti ter je v imenu obrtnikov prečital spomenico, v kateri je omenil sankcionirani novi obrtni zakon, ki bo stopil v veljavo 9. marca 1932. Poudarjal je, da bo zakon odgovarjal zahtevam in željam obrtništva in da bo podlaga za uspešno delo in zaščito obrti. Zahvalil se je vsem delavcem, ki so sodelovali pri sestavi novega obrtnega reda. Obrtništvo Dravske banovine bo poslalo Nj. Vel. kralju vdanostno izjavo, v kateri se bo zahvalilo za sankcijo zakona. Prav tako bo sporočilo zahvalo predsedniku vlade Petru Zivkoviću, ministru za trgovino in industrijo dr. Kumanudiju, ministroma na razpoloženju Demetroviću in Surminu ter redaktorjema zakona g. inšpektorju dr. Pavletiću in dr. Aranickemu in vsem referentom naše zbornice.

Trgovci za pošteno delo za napredek Zbornice — Izjava Josipa Kavčiča v imenu 12.000 organiziranih trgovcev

K besedi se je oglasil predsednik Zveze gremijev trgovcev Josip Kavčič, ki je izrazil v imenu trgovcev zadoščenje, da je bila po dolgem času vendar popravljena organizacija storjenega krivica. Vse gospodarske organizacije bodo v bodoče tesno sodelovale z Zbornico TOI. Vsi, ki smo tukaj zbrani, se dobro zavedamo naših nalog in v imenu svojih tovarišev mi je čast izjaviti, da bomo vsak čas pripravljeni za vedro in pošteno delo za napredek in prosvet naše zbornice. Zbornica si prav posebno šteje v čast, da ima v svoji sredi dva narodna poslanca, in sicer generalnega tajnika Mohoriča in ravnatelja tovarne v Rušah Krejčija. Oba poslanca je prosil, naj se v našem parlamentu zavzemata ne samo za interese svojih srezov, temveč tudi za gospodarske kroge. V imenu 12.000 organiziranih trgovcev je izjavil, da trgovci v polni meri zaupajo praviku vseh pravkov generalnemu tajniku Mohoriču, o katerem so prepričani, da bo docela zastopal njihove gospodarske interese. (Vihar odobravanja.)

Poziv poslanca Krejčija na složno sodelovanje vseh gospodarskih ustanov

Nato je povzle besedo novi član in narodni poslanec ravnatelj Krejči, ki je pozival na sodelovanje vseh gospodarskih ustanov ter se je

volje, najdejo v složnem, stvarnem, konstruktivnem delu, katerega naša država kot celina, pa tudi naša Dravska banovina še v toliki meri potrebuje, da se izgradi do one stopinje kulturnega, socialnega in gospodarskega napredka, ki ga želimo čimprej doseči. Oni, ki hoče to složno delo razkrajati in nas pri njem ovirati, je škodljiv in sovražnik našega gospodarskega napredka. To je treba, da pojasnite v vrstah Vaših stanovskih kolegov vsem, da ne nasedajo onemu beganju, ki želi, da nastopi zopet izigravanje in izživljanje enega stanu na račun drugega. V teh važnih trenutkih je treba, da se s svojo solidarnostjo, s svojim stvarnim delom oddolžimo mandat, ki ga imamo do našega gospodarstva in na tem delu mi bodele vsi iskreno pozdravljeni!

zavedajo velikih nalog, ki jih imajo pred seboj. Zbornica za TOI je najvažnejša institucija v Dravski banovini, na drugi strani je pa Dravska banovina zaradi svoje gospodarske strukture in svoje zemljepisne lege ena najvažnejših banovin v državi. Zato so naloge te naše zbornice mnogo večje, mi moramo biti vzor zbornicam drugih banovin. Nahajamo se v dobi težke gospodarske krize in posebna dolžnost naših narodno-gospodarskih predstavnikov je, da pomagajo prebroditi težke čase krize. Pozivam vas k delu in vam čestitam k imenovanju, obenem pa izražam željo, da bi v tem velikem zgodovinskem času delovali ne samo v procvit banovine, temveč tudi države v zmislu manifesta Nj. Vel. kralja.

Govor bana je bil sprejet s spontanim in prisrčnim odobravanjem.

zavezal, da bo zastavil v parlamentu za naše gospodarstvo vse svoje moči. Upa, da bo mogoče s složnim sodelovanjem vseh čimprej prebroditi težko gospodarsko krizo.

Sestava odsekov in volitev odborov

Pri drugi točki dnevnega reda so bili konstituirani zbornični odseki in izvoljeni naslednji funkcionarji:

V finančni odbor je bilo izvoljeno celotno predsedstvo in pa od vsakega odseka po dva člana, in sicer za trgovski odsek: gg. Stane Vidmar, trgovec iz Ljubljane, in Ferdo Pinter, trgovec iz Maribora; za obrtni odsek gg. Fran Kavčič, gostilničar iz Ljubljane, in Jakob Zadravec, lastnik mlina v Središču, ter za industrijski odsek gg. ing. Jože Jelenc, stavbnik v Mariboru, ter Franc Heinrihar, industrijalec v Ljubljani.

Za podnačelnike v treh odsekih so bili izvoljeni: za trgovski odsek g. Josip J. Kavčič, predsednik Zveze trgovskih gremijev v Ljubljani; za obrtni odsek g. Jakob Zadravec, lastnik mlina s Središča in za podnačelnika industrijskega odseka g. Anton Krejči, direktor tvornice za dušik v Rušah. Za pregledovalca računov je bil za trgovski odsek izvoljen g. Josip Lavtižar, trgovec in župan v Kranjski gori, za obrtni odsek g. Milko Krapež, urarski mojster v Ljubljani, in za industrijski odsek g. Ignacij Florijančič, ravnatelj pivovarne Union v Ljubljani, a za člane odseka za obrtno pospeševanje so bili v širšo upravo izvoljeni vsi člani predsedstva, vsi člani obrtnega odseka in od trgovskega odseka g. Josip J. Kavčič, predsednik Zveze trgovskih gremijev v Ljubljani, ter od industrijskega odseka g. Anton Krejči, direktor tvornice za dušik v Rušah, in g. Franc Sirc, tovarnar v Kranju. V ožji izvrševalni odbor odseka za obrtno pospeševanje pa gg. Ivan Jelačin mlajši, Engelbert Franchetti, Jernej Golčar, sodar v Celju, Josip Rebek, Ljubljana, Fran Kavčič, Ljubljana, Josip J. Kavčič, Ljubljana, in Franc Sirc iz Kranja.

Dr. Pretnar o novem obrtnem zakonu, ki ščiti naše obrtovanje kot noben tuj obrtni zakon

V tretji točki dnevnega reda je zbornični tajnik g. dr. Pretnar razložil obrtni zakon. Danes prinašamo zakon v kratkih obrih, obširneje ga bomo priobčili pa v nedeljski številki.

Novi obrtni zakon nudi legalnemu obrtovanju zaščito, kakršne ne nudi noben obrtni zakon tujih držav. Vsa tvarina je sistematično predelana in najdemo v novem zakonu koncentrirano vse, kar je bilo prej raztreseno po raznih zakonih in naredbah. Obrtna opravila se dele v dve veliki skupini: na obrte, za katere je treba pooblastila (do sedaj obrtni list) in na obrte, za katere je potrebno dovoljenje (do sedaj koncesija). Nastop obrti je v glavnem zgrajen na dosedanjih predpisih. Nove so in zelo važne nekatere izpremembe. Da more inozemec nastopiti obrt, mora imeti dovoljenje bana, tuje delniške družbe in združenja pa dovoljenje ministra trgovine in industrije. Prehod od enega na drugi sorodni obrt je mogoč, če ima dotični mojstrski izpit. Za večje število obrtov je predpisana kavicja. S smrtjo preneha pravica izvrševanja obrta, če se ne nadaljuje na račun vdove ali otrok. Pridobljene pravice ostanejo tudi potem v veljavi, ko stopi v veljavo novi obrtni zakon. To velja za lastnike obratov in za njihove zakupnike.

Hranilnica Dravske banovine

Ljubljana — Celje — Maribor

Nalaganje prihrankov na hranilne knjižice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji in popolnoma varno.

Za vloge in vse obveznosti jamči dravska banovina z vsem premoženjem in z vso davčno močjo.

Odpornost našega gospodarstva proti posledicam krize

Beograd, 20. novembra. AA. Guverner Narodne banke g. Ignjat Balloni je na podlagi čl. 33 zakona o Narodni banki in čl. 33 statuta predložil upravnemu odboru Narodne banke poročilo o gospodarskih razmerah v naši državi v razdobju julij—september.

Splošno stanje narodnega gospodarstva
Po zaslugi svoje gospodarske strukture in prirojene zmernosti prebivalstva ter odredb vlade, tako na polju gospodarske politike, kakor tudi v pogledu ohranitve proračunskega ravnotežja, je naše gospodarstvo izvajalo še dalje odpor proti vse hujšemu pritisku svetovne gospodarske krize. Splošna karakteristika gospodarskega položaja v tretjem tromesečju t. l. se kaže v nadaljnjem padanju gospodarske izmenjave blaga z inozemstvom in v istočasni okrepljeni notranje gospodarske aktivnosti. Izvoz naše države v tem razdobju znaša 1.205.807 ton, to je za 24,08% manj nego v tretjem tromesečju l. l. Skupna vrednost se je znižala nasproti istemu razdobju lanskega leta za 27,22%. Ugodno dejstvo je znižanje primanjkljaja v zunanji trgovini za celih 56,35%. Statistika železniškega prometa kaže, da je bil promet v državi večji kakor lani.

Resni finančni dogodki v inozemstvu, zlasti opustitev zlate valute na Angleškem in v drugih državah, so povzročili neko nervoznost pri vlagateljih, ki so v večji meri začeli dvigati svoje vloge iz bank. Po statistiki Narodne banke so se zmanjšale vloge za 7% nasproti stanju dne 1. junija t. l., vendar je skupna višina vlog bila večja, kakor v septembru l. l. Čeprav se je torej dviganje vlog gibalo v precej skromnih mejah, predstavlja vendar neugoden pojav, ker povzroča skrčitev kreditne baze naših bank ravno v trenutku, ko posli začenjajo rasti. Na srečo se lahko ugotovi, da je neupravičena nervoznost pri vlagateljih razmeroma hitro polejnjala in se lahko računa, da se bo položaj v tem pogledu v kratkem znormaliziral.

Operacije Narodne banke
Zlato kritje Narodne banke se je od dne zakonske stabilizacije (28. junija t. l.) do konca septembra zvišalo za 117 milijonov Din in je dne 30. sept. znašalo 1.658 milijonov. V tem razdobju pa se je skupno kovinsko kritje znižalo na 2.093 milijonov (za ca 109 milijonov).

Veliko povpraševanje po kreditih je imelo za posledico, da se je v istem času skupna višina posojil povečala za 360 milijonov. Eskont menic se je povečal na 1.520 milj., lombard na 299 milijonov.

Obtok bankovcev je tudi narasel za 633 milijonov ter je znašal konec sept. 5.197 milijonov. Medtem ko se je obtok bankovcev povečal, pa so se ostale obveze znižale na skupno 342 milijonov. Znižanje znaša 669 milijonov, kar kaže veliko potrebo po denarnih sredstvih, ki je vladala v tem tromesečju. Sami žiro-računi, ki so padli za 420 milj., so znašali skupno 287 milijonov. Razni računi so se znižali za 150 milijonov, terjatve države pa za 98 milijonov.

Promet žiro-računov je znašal v tretjem tromesečju (v milijonih dinarjev):

	Skupni promet		Potom virmana	
	1931	1930	1931	1930
julija	9.312	9.398	6.625	6.900
avgusta	8.574	8.880	6.070	6.313
septembra	8.107	9.584	5.609	7.007
skupno	25.993	27.862	18.304	20.220

Začasno posojilo države je znašalo 470 milijonov Din dne 30. septembra.

Dne 20. julija je N. b. zvišala eskontno mero na 7 in pol odst., lombardno mero na 9%.

Denarni in devizni trg

Mesto prejšnje obilnosti sredstev se je pričela v tretjem tromesečju na našem denarnem tržišču pojavljati stagnacija. Položaj tržišča najbolje kaže zvišanje povprečne zasebne eskontne mere za prvovrstne menice, ki se je gibala med 9 in pol in 13 in pol %, medtem ko je v drugem tromesečju znašala 8 in pol do 11%. Splošni položaj na denarnem tržišču se zrcali dalje v znižanju povpraševanja po žiro računih pri Narodni banki s 161 milj. V začetku na 92 milijonov ob koncu tromesečja, v padanju čerkovnih računov pri Poštni hranilnici z 841 na 703 milj. Obseg operacij brez gotovine (pri Narodni banki, Poštni hranilnici, obračunskem zavodu zagrebske borze), kaže karakteristično znižanje z 9.656 milj. v juniju na 8.518 milj. v septembru.

Devize so kazale vse tretje tromesečje tendenco po slabšanju. Tako so julija vse devize razen švic. fr. nadaljevale že prej, začeto padanje. V avgustu pa so se okrepile, v septembru

pa iznova oslabele. Konec septembra so bili vsi devizni tečajji nižji nego junija, izjemši švic. fr. Pariz je kotiral konec septembra 221'12, nasproti 221'77 konec junija, London 217'26 (275'30), Newyork 5.599'51 (5.653'97), Milan 277'77 (296'35), Praga 166'44 (167'81), Dunaj 789'87 (798'79). Samo Curih se je okreplil z 1.096'80 na 1.100'10.

Borze
Pri poslovanju jugoslovanskih borz v tem tromesečju se močno občutijo reperkusije finančne krize v inozemstvu. Borze sicer niso niti trenutek prenehale poslovanje, kakor se je to dogodilo v inozemstvu, toda obseg njihovih operacij z efekti se je znatno znižal, istočasno pa so znatno padli tudi tečajji.

Indeks vojne škode je padel s 132'8 v juniju na 122'1 v juliju, na 112'2 v avgustu in na 100'7 v septembru. Indeks 7% investicijskega posojila s 114'1 v juniju na 110'7 v juliju, na 103'2 v avgustu in na 90'1 v septembru, indeks agrarnih obveznic (4%) s 112'2 v juniju na 106'2 v juliju, na 100 v avgustu in na 90 v septembru. Padec vrednostnih papirjev z izpremenljivo donosnostjo se zrcali v padcu borznega indeksa Narodne banke z 99'2 v juniju na 96'3 v juliju, na 93'9 v avgustu in na 93'5 v septembru, to je za dobe tromesečja za 5'7 točke, torej manj nego v drugem tromesečju, ko je padec dosegel 7'6 točke. Največji padec je zabeležen pri poljedelski industriji (s 65'6 na 53'8), in pri raznih podjetjih (s 102'4 na 91'9), dalje pri kovinski industriji (z 89'1 na 84'4) in pri paroplovnih družbah (s 126'1 na 122'2). Banke so popustile samo za 2'4 točke (s 120'2 na 117'8).

Delnice Narodne banke so padle s 6.500 konec junija na 4.750 konec septembra (beogradska borza). Prva hrvatska štedionica je neznatno popustila; na zagrebski borzi je kotirala 957'50 konec septembra, konec junija pa 960, prav tako tudi Hrvatska poljedelska banka, ki je zabeležila tečaj 57 (nasproti 54 v juniju).

Bankarstvo
Privilegirana agrarna banka. V tretjem tromesečju 1931 je banka dovolila 9.583 posojil v skupnem znesku 50.044.185 Din (nasproti 20.261 posojil v znesku 113.021.052 Din v drugem tromesečju), med njimi 1.479 hipotekarnih (2.704 v drugem tromesečju) v znesku 26.335.000 Din (64.719.250 Din) in 8.110 zadržanih kratkoročnih (17.557) v znesku 26.709.185 Din (48.301.802).

Poštna hranilnica. Število čekovnih računov se je zvišalo z 19.736 dne 30. junija na 20.038 dne 30. septembra 1931 (18.854 v septembru 1930), število vložnih knjižic na 169.931 (113.584 v septembru 1930). Hranilne vloge so narasle za 27 milijonov in so znašale 298 milijonov konec septembra (184 milijonov l. 1930), vloge na čekovni račun pa so padle za 193 milijonov; znašale so 703 milijonov v septembru 1931 (815 milijonov l. 1930.). Skupni promet na čekovni račun je znašal 16.750 milijonov (17.500 milijonov l. 1930.), od tega skoraj polovico z virmanom. (Nadaljevanje sledi.)

Borzna poročila

dne 20. novembra 1931.

Devizna tržišča

Ljubljana, 20. novembra. Amsterdam 2268'28 do 2275'12, Bruselj 784'01 do 786'37, Curih 1098'45—1101'75, London 209'11—216'61, Newyork 5628'13—5645'13, Pariz 221'14—221'80, Praga 167'51—168'01, Trst 288'52—294'52.

Zagreb, 20. novembra. Amsterdam 2268'28 do 2275'12, Bruselj 784'01—786'37, London 209'11 do 216'61, Milan 288'52—294'52, Newyork kabel 5650'13 do 5667'13, Newyork ček 5628'13 do 5635'13, Pariz 221'14—221'80, Praga 167'51 do 168'01, Zürich 1098'45—1101'75.

Curih, 20. novembra. Beograd 9'05, Pariz 20'13375, London 19'335, Newyork 514'37, Bruselj 71'30, Milan 26'5250, Madrid 43'80, Amsterdam 206'52125, Berlin 122'15, Stockholm 105, Oslo 104, Kopenhagen 104, Sofija 3'72, Praga 15'25, Varšava 57'50, Budimpešta 90'025.

Vrednostni papirji
Ljubljana, 20. novembra. 7% Bler 62, 8% Bler 68, Stavbna 40, Ruše 125.

Zagreb, 20. novembra. 7% inv. pos. 62'50 d., vojna škoda ar. in kasa 276—277 (276—277), 4% agr. obv. 31'50—32, 7% Bler ar. in kasa 56—57'25, 8% Bler ar. in kasa 65'50—67, 7% pos. hipot. b. 59—65, 6% begl. obv. 42'50 d.

Dunaj, 20. novembra. Bankverein 12'70, Dunav-Sava-Adria 13'—, Prioritele 99'30, Trbovlje 26'50, Leykam 1'50.

Žitna tržišča

Novi Sad, 20. novembra. Vse je nespremenjeno. Tendanca: nespremenjena. Promet: 31 vagonov.

Sombor, 20. novembra. Vse je neizpremenjeno. Tendanca: nespremenjena. Promet: 95 in pol vagona.

Budimpešta, 20. novembra. Tendanca: čvrsta. Promet: živahen. — Pšenica: dec. 11'50 do 11'72 (11'72—11'74), mare 12'46—12'78 (12'75 do 12'76). — Rž: mare 13'90—14 (14—14'02). — Koruza: maj 14'38—14'60 (14'55—14'60).

Ljubljansko lesno tržišče
Tendanca še vedno slaba, promet: 3 vagone rezane jelovine.

Iz delovanja sreskega kmetijskega odbora v dravograjskem srezu

Sreski kmetijski odbor za srez dravograjski, katerega predsednik je sedanji narodni poslanec ing. Franjo Pahernik iz Vuhreda, vzorno deluje, kar priča sledeče: Ustanovil je v tekočem letu sadno drevesnico, kjer se bode v letu 1932 posejalo okrog 14 kg sadnih pešk, 35 kg orehov ter posadilo 2000 sadnih divjakov. Enoletne orehove sadike bo odbor oddajal že v jeseni leta 1932. Sadno drevje pa bode za oddajo v letu 1936. Na ta način se bodo krile vse potrebe sadnega drevja za ves srez. Brez dvoma pa bode sadno drevje vzgojeno v sreski sadni drevesnici dobro uspevalo, ker bo aklimatizirano.

Nadalje podpira odbor dve gđ. z denarnimi sredstvi, ki so se posvetile kmetijstvu. Ena obiskuje gospodinjstvo tečaj v Marijanišču v Ljubljani, druga pa prakticira pri sreskem kmetijskem referentu na Prevaljah, do sprejema na višjo gospodinjstvo šolo v St. Futogu pri Novem Sadu.

Kmetijski odbor je prispeval tudi k nagradam za leto 1931 licencirane bike s prispevkom 5000 Din. Odbor bo v kratkem času nagradil kmetijske posle, t. j. pomočnike in gospodarske pomočnike, ki služijo nad 10 let pri enem gospodarju tako, da prejme vsak prejemnik nagrade 50 do 500 Din (po službeni dobi). Mnogo pa je odbor prispeval tudi potrebnim in agilnim kmetijskim korporacijam. Za cepljenje prašičev proti rdečici je izdal 3000 Din. Tajniške posle vrši sreski kmetijski referent, ki bode pozneje vodil strokovno delo v sadni drevesnici sreskega kmetijskega odbora.

Trebnje

Župni prednjski tečaj. Tehnični odbor tuk. Sokolskega društva je sklenil, naj bi obiskovala župno prednjsko šolo v Novem mestu br. Kmet Stane in sestra Kolar Anica. K tema so se pa še prijavili sestra Labernik Ida in Kozjek Anica. Tako je udeležba Trebnjega na župnem tečaju res številna. Vsem obilo uspehov!

Razširjenje šole. Osnovna šola v Dol. Nemški vasi pri Trebnjem je razširjena še za en razred in je dobila naslov višje narodne šole.

Prosvetni program. Za december pripravlja tuk. Sokolsko društvo veseligrro »Trije vaški svetniki«, ki se te dni z velikim uspehom predvaja po več podeželskih odrih.

Kmetjsko nadaljevalna šola. V sredo je bila otvorena v Trebnjem kmetjsko nadaljevalna šola. Redni pouk se je pričel. Otvoritveni govor je imel zastopnik sreskega načelnika kmet. referent Malasek, ki je mladeničem obširno razložil velik pomen kmetjsko nadaljevalnih šol za naše bodoče gospodarstvo.

Društvene tekme. Preteklo nedeljo je priredilo tukajšnje Sokolsko društvo prvič svoje društvene tekme. Tekmovale so tri vrste članstva. Sodila sta br. Mirko Černe iz Jesenic ter br. Tratar Marjan, Trebnje. Uspeh tekem je bil zadovoljiv. V prvi vrsti je dosegel prvo mesto br. Bogo Zgajner s 94'5 točkami od 112 dosegljivih. Prvo mesto dveh drugih vrst je dosegel br. Stanko Kozuh s 84 točkami pred br. Janezom Srpan, ki je dosegel 83'5 točke. Borba je bila ostra in vse je navdajala ena sama želja — po besedah pokojnega br. Malaja: da bi bili naši prvi! Telovadci so dali iz

sebe vse in uspehi nam kažejo, da je društvo s to prireditvijo ponovno dokazalo, da agilno dela.

Kranj

Posestnikom. Mestna občina bo v kratkem začela pobirati prispevke za vodarino pri onih posestnikih, ki nimajo vodoštevcev, in zadnji obrok kuluka.

Omejitev beračenja. Naše mesto ima že dosti lastnih revežev in brezposelnih, ki so res potrebni pomoči. Zato je jako primeren predlog mestne občine, naj se prosilcem iz drugih srezov ne dovoli beračenje v našem srezu; posebno ker nekateri to pravico izrabljajo in so čisto naravnost vsiljivi.

Predstava v korist brezposelnih. Ljudski oder bo vprizoril v nedeljo 22. t. m. ob 16. uri Molierovo veseligrro »Skopuh«. Čisti dobiček bo namenjen v prid brezposelnim.

Sport

Razpis medklubskega cross-country-teka za smučarje

SK Ilirija razpisuje za verificirane člane klubov, ki so včlanjeni v JZSS tekmovalne v cross-country-teku, ki se vrši dne 22. novembra 1931 v Ljubljani.

Dolžina proge znaša 10 km in vodi iz igrišča SK Ilirije mimo hotela Bellevue, skozi Kozlovo dolinico do Mosteca, odtod na Večno pot, z Večne poti do Glinščice, ob Glinščici zopet do Večne poti (400 m nižje od Strelišča), odtod čez Rožnik zopet na igrišče Ilirije, kjer je tudi cilj.

Prvoplasirani prejme kot darilo kip, ki postane njegova last po dvakratni zaporedni zmagi ali po treh zmagah v presledku.

Drugoplasirani prejme plaketo, tretji pa priznanico.

Zrebanje startnih števil se vrši 1 uro pred tekmovaljem, start pa točno ob 10. uri dopoldne na igrišču Ilirije. Tam je tudi garderoba.

Pismene prijave sprejema g. Mahkovec, kavarina Europa in na igrišču Ilirije v nedeljo ob 9. ure.

Štajerska

2369

namizna jabolka
prodaja
Gospodarska zveza v Ljubljani.

Razglas o licitaciji

Krajevni šolski odbor v Makolah pri Poljčanah razpisuje za napravo 14 štirisedežnih šolskih klopi ponudbeno licitacijo za dan 8. 12. t. l. ob osmi uri zjutraj v šoli. Pogoje, kot tudi skico klopi se dobi pri kraju šolskem odboru, Makole. Ponudbe je vpsolati do vstetega 7. 12. t. l.

Načelnik

Zakon

o uradnikih

(U. Z.) Nujno potreben vsakemu državnemu uradniku, dobi te v upravi »Jugoslovana«, Ljubljana, Gradisce 4. Knjižica obsega 194 strani, od katerih odpade 17 na stvarno kazalo. Cena 18 Din. Za poštnino 1 Din v znamkah. Naročite ga še danes, ker je zaloga majhna.

Nogavice, rokavice, volna in bombaž

najceneje in v veliki izbiri pri

KARL PRELOG
Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg

Makulturni papir

se poceni proda

Na razpolago večja količina

Naslov pove uprava Jugoslovana

Al Jennings:

Pesnik in bandit

In potem smo vsi trije začeli skupaj rešetati, koliko bi lahko vrgla takšne povesti in kam bi jo človek poslal. Živo smo se zanimali, kaj bo zdaj z njo. »Jezdec prerije« s celimi vedri krvi so bili na mah pozabljeni ob tej čudoviti »Božični povesti«. Z navdušenjem, ki je lastna oboževalcem junakov, sva z Raidlerjem spoznala Porterjevo genialnost.

Sklenili smo, da pošljemo to zgodbo »Črnemu mačku«. Tiste čase je bil v ječi izobražen Francoz, bankir iz New Orleansa. Njegova sestra je Porterjevo povest odposlala uredniku v New Orleans.

Nismo mogli dočakati dneva, ki bi nam prinesel vest o usodi »Božične povesti«. Čisto za trdno smo računali, da jo bodo tiskali brez odloga. Najmanj kakšnih petinsedemdeset dolarjev bo vrgla, smo si mislili. Toda nazadnje je povest prišla nazaj.

Leta pozneje sem jaz sam pošiljal svoja dela od uredništva do uredništva. Toda nikoli nisem bil tako besen, če je kakšna moja stvar prišla nazaj, kakor sem bil takrat, ko je pošta vrnila tisto čudovito delo Billa Porterja.

Vedel sem, da je bil grenko razočaran tudi on sam. Računal je na honorar. Svoji hčerki Margareti bi bil rad poslal majhno darilce. Zdal bo morala že

41

še počakati. Ta očetovska nezgoda ga je globoko bolela.

Skoraj ničesar ni rekel, ko mu je Billy izročil zavitek. Bila sva tako razjarjena nad uredniki listov, da sva ga prosila, naj se nikoli več ne obrača nanje.

— Polkovnik, morda bo prišel kdaj še dan, da jih bom lahko zavrnil jaz. Za zdaj se mi pa še zdi, da odločitve o tem nimam v svojih rokah.

In tako se je vrnil k svojemu pultu in je pisal in pisal. Šel je v svojo kaznilniško bolnico, na nočne hodnike pred celicami, in je zbiral gradivo ter je žalost in bedo, ki je bila okrog njega, z alkimijo O. Henryja izpreminjal v solnčno zlato svojih povesti. Marsikdaj nam je kaj od tega čital v našem »klubu puščavnikov« ob srečnih urah naših nedeljskih popoldnevov, ki smo jih znali ukrasti mizeriji jetniškega življenja.

Klub puščavnikov. — Žive pokopavajo.

Porter je bil z vso dušo in srcem in iz vsega svojega temperamenta bohem. Z vsem, kar je nepristnega in zlaganega in na kar človek tako pogostem naleti v svetu umetnikov, ni imel nič opraviti. Niti malo se ni razumel na takšne reči. Ljubil je prostost in neformalno družabnost. V takšnem vzdušju se je znal razgreti, nasmejati in pozabiti. Še v kaznilnici se je izkazala njegova fantastična vagabundska narava. Ustanovil je »klub puščavnikov«, ki je štel šest članov: tri bančne sleparje, enega ponarejevalca menic in dva roparja ekspresov. Vsako nedeljo smo

se sešli v konstrukcijski pisarni. V nobenem klubu najvišje družbe bi se ne mogli vršiti bolj resni razgovori, bolj živahne in bolj resne diskusije in noben sladkosnednež bi si ne mogel želeti bolj okusnih obedov, kakor so bile te naše nedeljske južine.

Naši bankirji so bili svoj čas člani najbogatejšega sveta. Bili so izobraženi in visoko vzgojeni in to je bila kakor nalašč družina za Billa Porterja. V klubu se je razmahnilo najboljšo, kar je bilo v njem. On je bil kralj te ekskluzivne družbe.

Bilo je v nedeljo, kakšne tri tedne potem, kar sem bil premeščen v poštini urad, ko sem prejel povabilo, naj pristopim h klubu.

— Smukni sem, polkovnik, mi je zašepetal Porter. Bolj nenavadne sprejemne ceremonije se najbrž niso še nikoli pri nobeni stvari vršile na svetu.

Porter me je sprejel pri vratih konstrukcijske pisarne ter začel v slikovitem govoru moje odlične sposobnosti poviševati do neba.

— Ta človek tu je finančnik, ki je pač vreden, da sedi med izvoljenci. Polkovnik ustrelj vsakogar s tako gotovo hladnokrvnostjo, da se da to primerjati samo še s fineso, s kakršno Luiza začinja svoje omake.

Luiza — to je bil priimek za Francoza, ki so ga bili zaradi nekih poneverb vtaknili v jetnišnico v Ohio. Bil je rjave polti in živ, imel je manire princa; bil je prvi pisar v konstrukcijskem uradu in njemu smo bili dolžni hvalo za tajno kuhinjo, ki smo jo skrivali za stenami pisarne.

Prehrana telesa skozi kožo

Novo učinkovito in ceneno sredstvo za negovanje kože

Primarni na oddelku za notranje bolezni v bolnišnici usmiljenih bratov na Dunaju prof. dr. Stejskal je izumil nov način prehrane bolnikov, ki ne morejo več uživati jedi na normalen način. Take bolnike hrani prof. Stejskal skozi kožo. So namreč bolniki, ki nimajo niti toliko moči več, da bi hrano žvečili; so tudi taki, da jim ne ostane nobena hrana v želodcu; tudi taki so, ki imajo v golt kakšno bolezen, da ne morejo požirati. Takim bolnikom mora pomagati koža in koža mora »jesti«, da dobi telo zopet svojo moč. Seveda kože ne moremo hraniti s piščanci in s solato, ampak z neko posebno mažo, ki jo je sestavil prof. Stejskal iz masti, sladkorja in beljakovine. Če bolniku vtiraš to mažo redno v kožo, živi bolnik brez hrane in sestradano telo se zopet okrepi in sicer tako, da začne bolnik čez nekaj časa zopet lahko normalno jesti.

Vse to so preizkusili tudi v laboratorijih.

Koža pa ne daje hrane le naprej, ampak jo tudi sama uživa. Če v kožo vtiraš zgoraj omenjeno mažo, se koža okrepi in se napne, obtok krvi se izboljša, kar ima za posledico zdravo in svežo barvo, tako da izgleda koža kar pomlajena. Gube izginejo in koža postane gladka. Ta učinek je še boljši, če se maži dodane neke izvleček iz živalske kože.

In še eno prednost ima nova maža — da skoraj nič ne velja.

Sobota, 21. novembra 1931: Dar. M. Dev. Pravoslavni, 8. novembra: S. Arl. Mih.

Nočno slubo imajo lekarne Kmet na Dunajski cesti, Levstik na Resljevi cesti in Bohinec v Spodnji Šiški.

42 milijonov dolarjev za dobrodelne namene

Pred nekaj dnevi je umrla v Filadelfiji v Zedinjenih državah 74-letna gospa Wilson, ki je volila 42 milijonov dolarjev za dobrodelne namene. Ta ženska se zadnjih 30 let ni nikdar pokazala na ulici. V svoji mladosti je bila zaročena z nekim kapitanom, toda ta se je baš istega dne, ko bi se bil moral poročiti, odpeljal z jadrnico na morje, da bi ga, kakor je rekel, še enkrat in sicer poslednjič prepričala krepka morská sapa. Mož pa je ponesrečil in umrl. Od tega trenutka dalje je gospa Wilson živela samo spominu svojega nesrečnega ženina in je dala speči vsak dan svežo zvatovsko potico, ki jo je postavila na belo pregrnjeno mizo. Obiskov ni sprejemala, pa tudi sama ni k nikomur šla. Trgovci, ki so ji donášali živila, so morali živila postavljati pred vrata, gospa pa jim je dajala denar skozi ozko špranjo

v vratih. Svojo operoko je imela že zdavnaj pripravljeno. Njeno premoženje so cenili na 50 milijonov dolarjev, 42 milijonov pa je zapustila, kakor rečeno, za dobrodelne namene.

Amerika leži v Nemčiji

To ni nikaka šala; na Saksonskem leži res kraj, ki se imenuje »Amerika«; to dokazuje poštni pečat.

Znameniti Kitajci

Stari kitajski maršal Čang-iso-lin, ki je pred leti neomejeno vladal nad Mandžurijo, je postal l. 1928. žrtev velike železniške nesreče; ljudje so takrat splošno govorili, da so Japonci nalašč poškovali železnico, da bi spravili spiti mandžurskega mogotca. Za njegovega naslednika so po maršalovi smrti izvolili visoki častniki njegovega sina Čang-hsi-janga, ki je bil tedaj v Pekingu, glavnem mestu Kitajske, kot poveljnik mandžurskih čet jako znana osebnost, ker je vedno hodil po ulicah sam in peš, ne pa kakor njegov oče, ki se je vozil vedno le v oklopnem avtomobilu, ki ga je spremljal močan konjeniški oddelček. Njegova obleka, ki jo je nosil v Pekingu, pa je bolj spominjala na poklicnega jezdeca, kakor pa na generala in na najbolj mogočnega poveljnika čet na Kitajskem.

General Čang-hsi-liang je bil v diplomatskih krogih v Pekingu vedno dobrodošel gost. Kot športnik se je lahko meril z vsakim Evropejcem. Živel je v vsem kakor pravi angleški »gentleman«. Plesati je znal vse najmodernejše plesne in kakor vsak orientalec je bil tudi on strasten igralec. Pri igri pa ni imel nikdar sreče, ker je bil le preveč predrzen. Nekoč pa je imel vseeno srečo in je obral nekega bogatega Angleža tako, da je ta moral prodati več svojih posestev v Angliji.

Ze od mladih nog pa so ga vzgajali kot bodočega vladarja Mandžurije in njegov oče je mnogo dal na svojega nadarjenega sina. Mladi Čang-hsi-liang je vladal tudi takoj po očetovi smrti prevzel, njegovo prvo povelje pa, ki ga je dal, je bilo to, da je dal dolgoletnega štab-

nega načelnika svojega očeta in še nekaj generalov postreliti.

Meseca oktobra l. 1930. je prišel Čang-hsi-liang v Nanking, kjer je prisegel zvestobo takojšnji narodni kitajski vladi. Takrat pa že ni bil več tihi krepki mož, kakoršen je bil prej, ampak je bil že zelo slaboten in splošno so govorili, da ga je uničilo preobilno uživanje opija.

Popolnoma drugačen mož pa je Čang-kaj-šek, ki ga imajo dandanes za neomejenega vladarja in diktatorja na Kitajskem. Tega moža so spravili na površje ruski boljševiki, v zahvalo pa je on sam vsak poskus boljševizma na Kitajskem neusmiljeno zatrl.

Čang-kaj-šek je sin revnega sejmarja, ki se je vozil iz kraja v kraj s svojo robo. Mladi Čang pa je odšel v Kanton, kjer je hotel poskusiti svojo srečo. Tam je postal zelo delaven član kitajske narodne stranke in kadet v vojaški šoli, ki jo je bil ustanovil Rus Borodin. Ker je bil jako bistre glave, je kmalu napredoval do generala in do vrhovnega poveljnika in državnega predsednika. Oženjen pa je s potomko ene najbogatejših kitajskih rodbin.

Moderni ženski poklici

Dandanes niso ženske, ki si same služijo svoj kruh, nobena redkost več, ampak že nekaj čisto vsakdanjega, in nobenega poklica ni, o katerem bi se danes dalo reči, da se za žensko »ne spodobi«. V najnovejšem času pa so se pojavili tudi ženski poklici, o kakoršnih se našim materam ni niti sanjalo.

Tak poklic je n. pr. »gigolinc«. Kaj je »gigolinc«, to vemo: to je fant, ki je nameščen na kakem plesišču kot plesalec, tako da nobena ženska, ki bi rada plesala, ne ostane brez plesalca. »Gigolinc« pa so plesalke, ki morajo plesati z vsakim, kdor bi rad plesal. V velikih hotelih nameščajo kot »gigolinc« najraje dobro vzgojene in lepo in čedno oblečene ženske, ki pa morajo biti seveda tudi odlične plesalke. »Gigolinc« torej ni nikaka dvolična razvzdanka, navezane na darove, ki jim jih stiskajo plesalci v roke. Svoje delo opravijo ob dogovorjenem času, potem so pa proste. Na plesiščih ima »gigolinc« svoje določeno mesto in njena dolžnost je, da pokaže obiskovalcem najnovejšo ples. »Gigolinc« torej ni nikaka dvolična razvzdanka, ampak je ženska, ki živi od svojega poštenega zaslužka — če hoče... »Gigolinc« pa morajo biti krepke in zdrave, sicer svojega napornega posla noč za nočjo ne morejo izdržati.

Drug poklic je poklic »potujoče služkinje«. Še pred malo leti ne bi bila nobena rodbina trpela, da njena služkinja »potuje« tudi h kakšni drugi rodbini. Danes pa je to nekaj čisto vsakdanjega, da si vzame po več rodbin skupno služkinjo in tako se je razvil novi poklic

Poroka tenis-igralca

Odlični angleški tenis-igralec Austin se je poročil s filmsko igralko Konstam. Poroki je prisostvovalo mnogo tenis-igralcev. Na sliki vidimo mladi par, ko se vrača iz cerkve.

»potujoče« služkinje. Takša služkinja dela v ponedeljek tu, v torek zopet drugod; ali pa hodi dopoldne sem, popoldne pa tja. Ena rodbina ji daje stanovanje, druga hrano; tako so vsi zadovoljni, ker ni za nikogar predrago, služkinja pa le pride na svoj račun. Če pa kakšna rodbina odpade, se prav lahko in hitro najde druga, ki vskoči.

Tudi pri radio-postajah so se ženske obnesle kot napovedovalke. Amerika je prva imela napovedovalko, ki je kmalu bolj zaslovela kakor vsi moški napovedovalci. V Evropi pa se je pojavila prva napovedovalka v Milanu, potem pa v Varšavi. Danes so radio-napovedovalke nekaj vsakdanjega.

Napovedovalke pa morajo biti jako izobražene ženske, imeti pa morajo tudi prikljupljiv glas. Zvok je pri napovedovanju močno mero-dajen. Najbolj znana napovedovalka je dandanes Helena Cane v Ameriki, ker ima nekakšen otroški glasek. V Nemčiji pa polagajo največjo važnost na jasno in točno izgovarjanje besed.

Tako se ženskam, ki hočejo delati, odpirajo vedno nova pota poštenega zaslužka.

Drevo — »general«

Dandanes ne verjamemo radi na čudeže, in zato tudi to ni čudež, če imajo v Ameriki drevo, ki je general.

V Ameriki živi namreč mnogo ljudi, ki se ponašajo z vojaškimi naslovi, čeprav ti ljudje niso nikdar služili pri vojaki. Vsak advokat skoraj je major, vsak drugi bankir je polkovnik. Ko je boksar Tunney premagal Dempsey-a, so ga imenovali za nadporočnika, letalca Lindberga pa so imenovali po njegovem uspelem letu za polkovnika. Sicer pa Amerika naslovov ne pozna. Zato pa ni za amerikansko mišljenje nič čudnega, zakaj tudi kakšno drevo ne bi dobilo naslova poročnika ali generala. V Kaliforniji imajo velik naravni park, kjer rastejo največja in najbolj debela drevesa na svetu. V deblo nekega takega orjaka so napravili hotel za 40 oseb, skozi neko drugo deblo pa so izvrtali predor, da se vozijo avtomobili lahko skozi drevo. Iz drevesa »št. 218« pa bi lahko izdelali 90 milijard užigalic. Tega drevesa pa niso podrli, pač pa je tamošnji župan pri neki slovesnosti v parku podelil drevesu generalski naslov. Uradno se to drevo sedaj imenuje »general Sherman«; pravi general Sherman pa se je zelo odlikoval v bojih med severnimi in južnimi državami.

Ogrski častniki polagajo venec na spomenik padlim vojakom v Berlinu